

Realizem (1830-1880)

VRSTE REALIZMA:

- ROMANTIČNI REALIZEM- do 1850 – ima še vedno veliko značilnosti romantike – Puškin -Pikova dama, Gogolj- Plašč, Dickens- Oliver Twist, Pusta hiša, Balzac- Človeka komedija
- OBJEKTIVNI REALIZEM -do 1850, dokončno se uveljavi zahteva, da literatura prinaša stvarno podobo sveta. Avtor je objektivni in ne moralizira. Flaubert- Gospa Bovary, Tolstoj – Ana Karenina, Vojna in mir
- SOCIALNI REALIZEM- poseg v socialno ogrožene ljudi male ljudi - Dickens
- POETIČNI REALIZEM – razvije se predvsem v Nemčiji, tam kej realizem ni tako močan - realizem z moraliziranjem, Keller, Janko Kersnik- Jara Gospoda
- PSIHOLOŠKI REALIZEM- namesto zunanjega prikazovanja sveta, avtorji pozornost posvetijo notranjosti človeka, utemeljitelj Dostojevski – Zločin in kazen, Ibsen- Nora
- IMPRESIONISTIČNI REALIZEM- impresija –vtis, opisovali so hipne zaznave, trenutke, trenutno stanje človeka Čehov- Tri sestre
- KRITIČNI REALIZEM- povezuje različne vrste realizma in vsa dela ,ki vključujejo kritiko sodobne družbe. Stendhal- Rdeče in črno.

Razvije se predvsem proza (roman, CIKEL ROMANOV), in dramatika- družbeno kritična drama. Realizem se povezuje z novimi miselnimi filozofskimi smermi- pozitivizem, darwinizem, empirizem (izkustvo).

FJODOR MIHAJLOVIČ DOSTOJEVSKI

Pisal je predvsem prozo- Ponižani in razžaljeni, Zapiski mrtvega doma, Idiot, Bedni ljudje, Bratje Karamazovi. Velja za utemeljitelja psihološkega romana. V svojih delih najgloblje prodre v analizo človeške psihe.

Zločin in kazen- 1866 izide. V ospredju romana je Razkolnikov, ki ima razklano zavest, Ta junak deluje preiščeno, svoje dejanja utemeljuje teoretično in ga izvede brezhibno. Po umoru pa se

nepričakovano pojavi njegov iracionalni, nerazumlivi del njegove zavesti. V svojih romani uporablja predvsem monologe (notranji pogovor samim seboj).

NIKOLAJ GOGOLJ

Pomemben ruski pripovednik. Roman → Mrtve duše- satiričen roman in prvi roman, ki nima nobenih ljubezenskih vsebin, je pa zelo družbeno kritičen. Pisal tudi novele-Plašč, Nos ... dramatika- Revizor (prva velika ruska komedija). Velja za utemeljitelja kritičnega realizma.

Plašč-tema- socialna krivčnost, zaščita malega človekam zatiranega in družbeno prikrajšanega človeka. Postavi se vprašanje morale in medčloveških odnosov. Gre za klasičen primer GROTESKE (v književnih delih mešanica nenavadnih, popačenih, trpko komičnih grozljivo smešnih, ironičnih podob, ki piscu omogočajo opazno preoblikovani sliko resničnosti). Prikazan je posredno (zgled) in neposredno (kako ljudje to osebo doživljajo).

GUSTAV FLAUBERT

Francoski pisatelj, utemeljitelj objektivnega realizma. Pisal je romane - Gospa Bovary(očitali so mu, da je nemoralen), Salamba, avtobiografija Vzgoja srca, pisal je tudi novele November, Tri povesti ...

Gospa Bovary- roman uvrščamo v objektivni realizem. V družbeno moč plemstva in meščanstva ne verjame več, izjemni posamezniki pa so zapisani s tragičnim koncem. Oseb ne označuje pisatelj (ni avtorjevega stališča), ampak jih razkrivajo dejanja, misli in okolje. Zdi se, kot bi pisatelj beležil podobe in vtist skozi zavest svojih pripovednih oseb- zametki impresionizma. Roman je zgrajen kompozicijsko zelo pretehtano in slogovno izčiščeno (pisal skoraj 5 let).

Trodalna zunanja zgradba romana v grobem ustreza tudi trem stopnjam propada glavne junakinje. Dogajalni prostor je povezan s tremi različnimi kraji in moškimi. Emma je lik človeka, ki je razpet med romantičnimi iluzijami(domišljijo) in stvarnostjo , vse to pa neprilagodljivo rešuje z begom v sanjarjenje, v zakonomol in na koncu v smrt. Glavni problem emme je , da je živela v namišljenem svetu(z branjem sentimentalnih romanov si ga je ustvarila tako kot Don Kihot) in v realnosti iskala podobnosti z njim. Ustvarila je navidezen zid med Charlesom in njo (Charles to spozna da je ni poznač ko je prebral pisma).

PERSONALNI PRIPOVEDOVALEC, in prvič se pojavi natančno opisovanje smrti.

NATURALIZEM (1870-1900)

Smer se je razvila v Franciji iz realizma. Naturalizem se ukvarja z družbo, vendar je nova smer težila k strogo znanstvenem pristopu. Človek je bitje omejeno s tremi silnicami- OKOLJE; DEDNOST, VZGOJA (čas). Naturalisti prvi začnejo opisovati življenje iz VSEH SLOJEV. Upeljujejo temne prikrite strani življenja (psihične, fizične bolezni, preverznost, zločine ...). upeljuje ESTETIKO GRDEGA (tudi v grdem najde nekaj lepega).

Glavni predstavniki:

- H. Ibsen (Nora)
- A. Strindberg (Gospodična Julija)
- Čehov (Tri sestre, Češnjev vrt)
- Emil Zola

EMIL ZOLA

Francoski pisatelj, ki je napisal izjemno obsežen opus, veliko novel, cikel 20 romanov, malo dram.

Cikel 20 romanov Rougonovi in Macquartovi- v katerih se prikazuje zgodovina dveh rodbin. Rougonovi so uspešni meščani, Macquartovi pa neuspešni proletarci. V ciklu nastopa 1200 oseb, dogajanje v različnih krajih Francije in tako predstavlja tudi sliko Francije tistega časa. V ciklu je avtor želel prikazati dednostno teorijo (človek ni sposoben premagati svojih genov).

EKSPERIMENTALNI ROMAN- zgrajen po zgledu znanstvenega eksperimenta.

Zato se je Zola za pisanje romana Beznica temeljito pripravil (poučeval življenje revnih, vsakdanje življenje in govorico). V romanu Beznica je ideja prikazati nasprotje med željo po bogatenju in revščino, ker prav to poruši močne medčloveške odnose. Zola želel razkriti trpljenje, žalosten in tragičen propad, ki ga povzroči alkoholizem.. Personalni pripovedovalec.

HENRIK IBSEN

Najpomembnejši evropski dramatik- predstavnik realizma in naturalizma- Stebri družbe, Strahovi, Nora, Sovražnik ljudstva, v zadnji fazi se umakne iz realizma in začne z novo romantiko (simbolizem) – Gospa z morja.

NORA ali HIŠA LUTK (1879)

V ospredju je ideja, da ima ženska pravico do rešitve, do življenja, do svobode- TEŽNA DRAMA (vzgoja bralca).

Nora je iz požrtvovalnosti in ljubezni kršila zakone, bila je ženska ki je želela biti ljubljena. Za ljubezen bi naredila vse- krši zakone, vrača sposojen denar skrivaje. V odločilnem pogovoru z možem se osamosvoji in dvigne nad vsakdanjo svobodo. Njena preizkušnja so otroci.

Nora je klasično grajena drama - enotnost kraja, časa in dogajanja, s trdno notranjo zgradbo(vrh- tarantelin ples, razplet je branje pisma, razsnova je odhod Nore) . To ni več tragedija, ampak je drama (boj posamznika, vsakdanji jezik, ni visoke družbe, v ospredju sedanji čas).

od romantike do realizma na slovenskem

1848 (Pomlad narodov) -1899 (izideta zbirki Otona Župančiča- Časa opojnost in Ivan Cankar- Erotika)

Prehod slovenske književnosti od romantike k realizmu so spodbudile politične in družbene spremembe. Z marčno revolucijo se je uvedla svoboda tiska, govora in zborovanja. Tako je dunajsko študentško društvo Slovenija sprejela program Zedinjene Slovenije, ki se je zavzemal za združitev vseh slovenskih dežel v eno upravno enoto v okviru Avstrije.

Politično se Slovenci delimo na dva tabora:

- STAROSLOVENCİ- ali bili so konzervativni, saj so zagovarjali avstroslavizem, pomembna pa so bila njihova prizadevanja za utrjevanje narodne zavesti slovenskega meščanstva z ustanavljanjem čitalnic. Niso pa videli Slovence kot samostojen narod, ampak kot del Avstrije (Vse za vero, dom, cesarja). Vodja staroslovencev je bil Janez Bleiweis, ki je ustanovil časopis Kmetijske in rokodelske novice.
- MLADOSLOVENCİ- zavzemali so se za narodnostne pravice Slovencev, samostojno državo (Zedinjena Slovenija) ter večjo splošno in kulturno razgledanost. Idejni vodja je Fran Levstik, ideje so širili predvsem na velikih ljudskih zborovanjih ali taborih.

IVAN TAVČAR

Pisal je prozo, sprva je pisal kratke pripovedi, ki jih je sam najraje poimenoval novelete. Zbirka črtic- Med gorami- gre za poskus približevanja k realizmu (a ni ker so vse osebe čustveno močne), zgodovinski roman- Izza kongresa, roman Cvetje v jeseni in zgodovinski roman (kronika) Visoška kronika.

VISOŠKA KRONIKA- 1919

Avtor se pri pisanju opira na zgodovinska dela (Visoški arhivi, Doneski k zgodovini Škofje Loke, Loka, Valvasor , ustni viri). To je zgodovinski roman oz. KRONIKALNA POVEST. Pripovedovalec je prvo osebni - KRONIST. Roman ima 14 poglavij (sedem je namenjeno Polikarpu in sedem Izidorju) na koncu pa je še epilog, ki ga napiše sin Izidorja.

Romantičen, ker so izraziti ženski liki (Margareta, Agata) in vse so idealizirane, stranski liki, skrivnostno naključje, poseganje v

preteklost, zgodba je polna obratov. Realčno pa se kaže v natančnem opisovanju (razmere, položaj kmeta), ostra kritika kmečkega življenja (vdanost v usodo, zaostalost, neizobraženost), delno tudi naturalistične značilnosti – dednost materializma, kritika napuha in vraževerja.

JANKO KERSNIK

Velja za utemeljitelja poetičnega realizma (prinaša natančen opis družbenih razmer, vendar z moralno tendenco – za prekrške junaki ali liki plačujejo). Njegovo prvo daljše pripovedno delo je *Na Žerinjah*, na to je pisal daljša pripovedna dela v katerih je upodobil slovensko malomeščansko okolje in življenje podeželskih izobražencev – *Ciklamen*, *Agitatio*, *Rošlin* in *Verjanko in Jara gospoda*. Njegovo drugo tematsko področje pa je opisovanje kmečkega življenja – povesti *Testament* ter v ciklu osmih črtic *Kmetske slike*.

JARA GOSPODA

Pisatelj je svoj kritičen pogled usmeril v človekovo notranjost in predstavil moralno krizo slovenske jare gospode (dobesedno – nezrelo žito, drugače pa ljudje, ki so sprijaznjeni z vsakdanjim življenjem, samozadovoljni, zavistni, zagledani sami vase ...). Ob natančnih opisih dogajanja se nam razkrivajo tudi značaki podeželskih malomeščanov. Posebna pozornost je namenjena prikazovanju odnosov med Ančko, Andrejem in Pavlom, ki napovedujejo Ančkin zakonolom. Notranja zgradba je sintetična (ko pride Andrej) in analitična (ko junaki obujajo spomine).

FRAN LEVSTIK

Pisal je pesmi (pesniška zbirka *Pesmi*), ki so preproste pesmi, otroške pesmi – *Cvili možek* .. Napisal je prvo slovensko umetno pripovedko *Martin Krpan* – s tem delom je postavil vzorec obliki in vsebini ljudskih /umetnih pripovedk (opisuje preprostega človeka z izjemno močjo). Skupaj z Jučičem napišeta tragedijo *Tugomer*. Pisal je tudi kritične spise – *Napake slovenskega pisanja* in *Potovanje od Litije do Čateža*. Gre za potopis v katerem nas seznanja z lepoto Dolenjske pokrajine obene pa postavi 1. literarni program. (pišejo na slovesno govorečim tisti, ki dobro poznajo razmere v narodu, narod, ljudstvo, navade, jezik), piše se naj o kmečkem življenju, s preprosto tematiko in jezikom z zametki psihološkega realizma.

JOSIP JURČIČ

Pristaš mladoslovencev, bil je pri nas je bil prvi veliko pripovednik. V zelo mladih letih je napisal *Kozlovsko sodbo* v *Višnji gori*, napiše

prvo slovensko zgodovinsko povest- Jurij Kozjak, napiše tudi prvi slovenski roman Deseti brat (1866), roman Doktor Zober, Cveti in sad, Rokovnjači (ki ga dokonča Kersnik). Napisal je tudi nekaj povesti- Sosedov sin, Hči mestnega sodnika, Domen, in skupaj s Levstikom napiše zgodovinsko tragedijo Tugomer. Pisal tudi kratko prozo- ZNAČAJEVKE, to je začetek s slovensko novelo, v ospredju je posebnež, ki iztopa na fizični ali psihični ravni. Jurčič zelo pomemben, ker se pogloblja v človekovo notranjost in njegova dejanja- začetek psihološkega realizma.

TELEČJA PEČENKA

Gre za značajevko, torej psihološko novelo. V ospredju je čudak, ki ima nepremagljivo poželenje do hrane. S tem se pokaže plitkost njegove osebnosti. Zgodba kaže kako se tak povprečen človek zlomi.

NOVELA je kratka pripoved, ena zgodba (ni več zgodb, ker je prekratka), objektivno pripovedovanje, presenetljiv nenavaden konec, v središču je žival/stvar (sokolja teorija)

DESETI BRAT

To je prvi slovenski roman (1866), je sintetično-analitično zgrajen, saj se prepletata dve zgodbi. Tema je ljubezenska in družinska. Roman je med romantiko (preplet sedanosti in preteklosti) in realizmom (analiza Maničinih staršev, podoba kemčkega življenja). Levstik ostro kritizira ljubezensko zgodbo, izbor imen in da je dogajanje postavljeno na grad.

SIMON JENKO

Začel je pesniki kot dijak. Njegova edina pesniška zbirka je Pesmi, po tematiki pisal različne pesmi domovinska- Naprej (vojaška himna), Adriansko morje, Samo, Slovenska zgodovina, osebno izpovedne in satirične - Trojno gorje, Zimski večer, Knezov zet, napisal je tudi pesem, ki je kasneje ponarodela (očitna romantična ironija) Naš maček. Vrh njegovega pesništva sta pesniška cikla Obujenke (ljubezenska tematika) in Obrazi (pesmi o naravi). Obujenke so naboljši primer slovenske ljubezenske lirike po Prešernu, Obrazi pa napovedujejo realistično težnjo prikazati življenje v njegovi stvarni podobi, brez romantične razčustvovanosti. Med romantiko in realizmom so razpete njegove kratke proze - Spomini, Tilka (značajevka, realistično objektivno besedilo, v ospredju junakova duševnost, začetek psihološkega realizma, s pridihom romantki-duševnost posebneža) in Jeprški učitelj pri katerima se je držal Levstikovemu literarnemu programu.

OBRAZI- 21. obrazov (prvega ni ker je programska pesem). Naslov poimenuje sliko ali podobo. Osrednji predmet cikla je NARAVA- prvič

se pojavi kot samostojni predmet dogajanja. Oblika pesmi je 3 štirivrstične kitice s stopico – tristopični trohej ali KRAKOVNJAK. V uvodni pesmi izpostavlja harmonijo med naravo in človekom, v petem je poudarjena človekova minljivost in majhnost v primerjavi z naravo. V sedmi se izpostavi bivansko uprašanje, odgovor so sanje, ter da je narava večna človek pa minljiv. V destem je že popolna disharmonija med naravo in človekom (narava v svoji razkošnosti, človekovo trplejenje).

Obrazi so premik k bolj modernim besedilom. Ne opisuje več osebnega razpoloženja, ampak je bolj premislek.

SIMON GREGORČIČ

1882 izda Poezije zbirka pesmi, ki je bila poimenovana kot zlata knjiga, prvič v slovenski zgodovini je bila knjiga razpordana. Njegove pesmi so naravne, prijetje, preproste, melodične, spevne, nakatere so ponarodele. Njegove pesmi razdelimo v 4 tematske sklope:

- Ljubezenske- Ti si meni svetlo sonce, Moč ljubezni,(vse so žalostne pesimistične iz realnega občutenja nesrečne ljubezni).
- Osebno izpovedne pesmi- lirske- Moj črni plašč, Ujetega ptiča tožba, Človeka nikar, Veseli pastir, Nazaj v planinski raj.
- Domovinske pesmi- Soči ...
- Pripovedne pesmi- Hajdukova oporoka, Rabeljsko jezero.

ČLOVEKA NIKAR

Pesem je nastala v najbolj kritični fazi njegovega življenja. Izpostavi se bivanska tema- premislek po smrt.

Pesem je vsebinsko dvodelna:

1. Govori o stvarnikovi delavnici, občuduje njegovo modrost , poudarek je da smrti ni – govori o bogu
2. vključuje sebe, verjame da je duh močnejši od telesa, dualistično poimenovanje življenja, v ospredju je spoznanje o trpečem človeku, ki si želi, da ne bi nobeden trpel kot on , verjame v posmrtno življenje (živimo dokler še mislijo na nas).

Pesem je hvalnica Sončnemu bogu (Ehnaton). Jezik je v visokem slogu, figure- metafore (izrazito svetopisemske), nagovor, refern, antiteza, soglasniški stik, metonomija(skirvnostno snuje tvoja roka), naštevanje, brezvezje ... Pesem nima kitic, stopica jamb, osebno izpovedna pesem, SVETOBOLJE.

ANTON AŠKERC

Bil je naš edini pravi epski pesnik. Njegova prva in najpomembnejša pesniška zbirka je Balade in romance (epska usmeritev, odmik od čustev)potem pa je izdal še zbirko Lirske in epske poezije, Mučeniki, Jadranski biseri. Moja muza- v pesmi zasledimo osebni literarni program, noče sentimentalizma, nobenega svetobolja, pesimizma, želi tako ki bo razburilo duhove in razsvetljevalo ljudi, želi dejanske posledice. Premik k realizmu.

MEJNIK

V središču motiv boja za zemlje, viden ne premik od predromantične balade in romance k realizmu (pesmi so zgrajene izrazito dramatično, s kratko zasnovno , daljšim zapletom, vrh in razplet pa se zgodita v najkrajšem možnem času). Prvi del je realističen-premislek , podan čas in kraj dogajanj, drugi del pa romantičen-prisluh, vera v posmrtni čas, prinese ironijo. Pesem ima trdno notranjo sturkturo (dramski tirkotnik). Gre za balado.

BALADA

Snov za balado je vzeta iz pravljичnega, zgodovinskega ali sodobnega sveta. Značilne kratke kitice, zgoščen slog in jedrnatost. Balada se pojavi v 13. Stoletju (Italiji, Franciji), kot lirsko-ljudska plesna pesem. Potem se razširi na Škotsko, tam pa se preoblikuje v epsko pesem, ki opeva junaške boje. Prvo umetno balado je napisal A. Burger- Leonota 1773. Balada se je razvila tudi na slovenskem – prva- Prešeren – Povodni mož. Za njim so balade pisali modernisti (Kette, Murn, Župančič, Kosovel).

PREGLED ROMANOV V TEM OBDOBJU

- nastajajo ljubezenski in družinski- Lukšič, Jurčič – Deseti brat, I. Tavčar- Cvetje v jeseni, Jenko- Jara gospoda, Ciklama, Agitator, Stritar (Gospod Mirodoljski)
- Psihološki roman- Stritar- Zorin (prvi pisemski roman)
- Zgodovinski roman – Tavčar- Visoška kornika, Izza kongresa, Jurčič- Rokovnjači
- Potopisni roman- J. Mencinger—Moja hoja na Triglav
- Filozofski- J. Mencinger- Abador

PREGLED LIRIKE V TEM OBDOBJU

- Ljubezenska- Levstik (Tonine in Franjine pesmi), Jenko, Gregorčič
- Miselne – Jenko- obrazi, Stritar, Gregorčič
- Domovinske- Gregorčič – Soči, Levstik, Stritar, Jenko

Fin de siecle - konec stoletja

(1850-1910)

Devetnajsto stoletje je bilo čas zmogovitega meščanstva, začel se je razvoj znanosti industrije in tehnike. Uveljavile so se nove filozofske smeri. INDIVIDUALIZEM- posameznik, ki da prednost iracionalnim stvarjem in IRACIONALIZEM- ni razum, vrednota je intuicija, sluznja, poudarja čustva, v ospredju je metafizika (iskanje nadstvarnosti, presega spoznanje, stvarnost). Glavni filozofi:

- F. Nietzsche- Bog je mrtev
- Bergson- francoz. Intuicija in vitalnost
- Maeternick- belgijski filozof in pisatelj- Smisel življenja je v duhovni smeri, sedanost je bedna.

NOVA ROMANTIKA- posameznikova izjemnost v lepoti njegove duše, torej dragocenosti njegovih doživetij, občutij, čustevin razpoloženj. Nagnjenje k pravljčnosti, fantastičnosti in iracionalnemu.

DEKADENCA- (dobesedno pomeni propad, razkroj), v okviru literature poudarjajo čutno življenje posameznika in iščejo preverzna doživetjam življenje brez vizije, življenje po nagonu in intuiciji, predajajo se užitkom, sanjarjenju. Umeniki se imajo za izjemne ljudi- izumetničenje ali LAPURLATIZEM (umetnost zaradi umetnosti). Najpomembnejši motivi dekadence so motivi omame, spleena, lepote, zavračanja narave in ustvarjanje navideznih svetov.

SIMBOLIZEM- verjame v nedostopni svet idej, globjo resničnost, višjo globjo zavest, ki je vsakdanji zavesti skrita. Umetnost je stvar aristokracije duha. Črpa iz sanj, mistike, metafizike, pri tem si pomaga z asociacijami, sugestijami, sinestezijami (postopek povezovanja različnih čutnih dražljajev, slišiš barve- kričeča zelena ...)

IMPRESIONIZEM- uveljavi se najprej v likovni umetnosti, impresionisti znova odkrili barvo na platnu so želeli trenutek (pogosto slikajo nv naravi- Van Goth)- poetilistična tehnika- s pikami- Grohar, Jama, Jakopič. Tudi v literaturi pesniku želijo ujeti trenutek s pomočjo glasovega slikanja - Murn.

ZVRSTI IN OBLIKE:

LIRIKA- se najbolj razvije- nova romantika zavrača stare pesniške oblike, upelje svobodni verz.

- Baudelaire- prelomni pesnik vseh časov-Rože zla
- Rimbaud- oče modrenistične lirike
- Verlaine
- Mallarme-zaprta poezija, težko razumljiva
- Oscar Wilde- Balade iz Readinga

PROZA- romani, snov je dekadenco čutna, opisuje čustvena in čutna stanja

- Oscar Wilde- Slika Doriana Greya
- Huysmon. Proti toku

DRAMATIKA- se delno razvije , razvije se lirska drama (Wilde- Saloma- razpoloženje in čustva), tudi Maeternick- Slepici

FRIEDRICH NIETZSCHE

Predstavnik filozofije iracionizma. Individualizma, nihilizem (iluzija je realnost), vitalizma (življenjska moč, krepost, vzdržljivost) in nadčloveka. Glavna dela : Rojstvo tragedije iz Sveta glasbe, Volja do moči, Onkraj dobrega in zlega, Tako je govoril Zaratustra. BOG JE MRTEV in ČAS JE, DA ČLOVEK SAM SEBI DOLOČI SVOJ NAMEN,

Izpotavi misel o nadčloveku, ki ga določa volja do moči namenjena zadovoljstvu (to da ne jočeš, ne tarnaš ampak se potrujiš in presežeš sam sebe). Govori o izjemnih posameznikih.. niso pomembni voditelji- človek je merilo zase (da nisi del črede ovc). Ostro kritizira krščanstvo. Izostavil dve vrsti umetnosti:

- APOLIČNA UMETNOST- Apolon v stari mitologiji podpornik umetnosti, harmonična in vzgaja ljudi, ima nek namen, težnja k jasnosti urejenosti razumskemu obvladovanju sveta.
- DIONIČNI POL UMETNOSTI- je umetnost zanosa, ni pravil, omame, ekstaze

CHARLES BOUDELAIRE

Velja za prelomnega pesnika (francoz). S svojim poimenovanjem umetnosti je spremenil tok pesništva:

- Lepota- absolutne in večne lepote ni, lepota je relativna in umetnik mora izhajati iz sebe

- Umetnost ima en sam namen (umetnost zaradi umetnosti)
- Zanika MIMEZIS (posnemanje) umetnost temelji na fantaziji.

Narava je grda rajši kot njo imam pošasti iz moje fantazije.

V večini pesmi se kaže nova romantika (hotenje po popolnosti, idelau) kažejo se dekadencijski motivi (čutna lepota, uživanje v greu, preverznost, omama) deloma tudi simbolizem.

ROŽE ZLA:

1. Spleen in ideal- govori o človekovi potrnosti, bolečini in trpljenju
2. Pariške slike- z motivi velemesta , o življenju v mestu
3. Vino-O pobegu v omamo
4. Rože zla- uničevalna moč ljubezni
5. Upor- upor proti bogu
6. Smrt

Iskanje užitka v vseh temnih, prepovedanih stvareh. Ohranja pesniške oblike , gre za sonet ali 4 vrstičnice.

Pesem o albatrosu- ubeseduje temo prekletega pesnika, želja po svobodi, ko se dvigneš nad povprečnost in padeš v posmeh, izobčenost

Pesem Sorodnosti- začetna pesem simbolizma (uradno), sinestezija, literatura ni več razložljiva.

Ne opisuje klasičnih tem , opisuje podobo bivanja, govori o čutilih vtisih in jih pripisuje globji pomen, zaznava simbole višje resničnosti.

ARTHUR RIMBAUD

Sam izda le eno pesniško zbirko, ki pa je tudi avtobiografija- Obdobje v peklu, potem pa se še izda Pijani čolen- najboljše pesem in Iluminacije (začetek modernistične poezije). Opusti pesniške oblike, v pesništvo upelje sanje, halucinacije, vizije, nenavadne kombinacije simbolov in podob. S tem naj bi prišel v človekovo podzavest. Temeljno sredstvo so ASOCIACIJE (človekova podzavest- nehotni spomin). Umetnost je predhodnica vsem drugim stvarjem (treba je biti videc, iz sebe narediti vidca). Umetnik lahko skirizira vse norme.

VESOLJNI POTOP – je izrazito dekadencijsko, ekscentrične podobe, ki jih normalni svet ne poveže. Cilj takšnih bizarnih podob je izraziti sovraštvo, odpor do dologčasnega, usteljenga življenja v družbenem redu, ki te sili da nisi tak kot bi moral biti.

Pesem predstavlja začetek modernizma, ki se uveljavi na začetku 20. Stoletja s tako imenovanimi AVANTGARDAMI. Modernisti se

usmerjajo od zunanjega sveta v skrivnostne, nepredvidljive odzive, pr tem je temeljno sredstvo asociacija.

OSCAR WILDE (1854-1900)

Irski pisatelj, ki je pisal drame (Saloma, Važno je je imenovati Ernest, Nepomembna ženska, Idealni soprog) pravljice (Hiša grantanih jabolk), romane (Slika Doriana Grea) pesmi (cikel pesmi-Jetniške balade iz Ridinga), kritike in eseje oz.literarne študije.
SALOOOMMAA!!